

A zenei forma is külön probléma a zsidó zenében. Az európai műformák, ne feledjük, évszázados fejlődés eredményei, melyben a keresztény egyházi művészet a vezetőszerep. Az európai hagyományok: a hangszeres zenében a szimfónia és a szonáta, a vokális zenében az oratórium, mise, korál, világi művészetben az opera, bármennyire is nélkülözhetetlen kincset jelentenek számunkra, lényegükben a zsidóság lelkiületétől idegen formák. Mi a formát nem tudjuk a tartalomtól elválasztani. A fuga nem lehet pusztán forma fuga-tartalom nélkül. Teljesen értelmetlen dolog lenne Bach és Reger után zsidó fugákat írni. A fuga keresztény-gótikus műforma és a 17. században érte el klasszikus tetőfokát.

A mai zsidó zeneszerzők formai problémáikat zsidó tárgymegválasztással kerülik meg. Alexander Krejn Káddist komponált tenor hangra, ének- és zenekarra, de szükségesnek látja a szerzeményt „szimfonikus kántáta” alcimmel megjelölni. Szimfonikus kántáta azonban igen önkényes forma. Mint zenei forma voltaképpen nem is létezik. Létezik külön a kántáta és külön a szimfónia. Sokkal természetesebb azoknak a zeneszerzőknek eljárása, akik egyelőre szabad formákkal kísérleteznek, amikből később azonban nagyon is kötött és zárt formák fejlődhetnek ki. Igen gyakori a szerzeményeken a „pílpul” megjelölés, ami eredetileg talmudi vitakozást jelent. Lehetséges, hogy eleinte programzene jellege volt, de ugylátszik lassanként a szonáta, vagy a szimfónia scherzo-telének szerepét veszi át a mi zenénkben. A zsidó és népi táncdalok is (rikud) valószínűleg stilizáltabb formában a menüett és más táncformák zsidó megfelelői lesznek a zsidó műzenében. A zsidó zenei feldolgozása (Bloch, Milhaud, stb.) is megteremtett egy szabad recitativ jellegű hangszeres és énekes formát. Egy új zsidó énekkari művészet azonban, csak a zsinagogális karének, nagy, egyetemes elhatározású reformja által válik majd valóra.

Zsidó zene — zsidó népkultúra

A zsidó zene szerepe a népkultúra szempontjából felbecsülhetetlen. Évszázadokon keresztül lappangott a zsidó zene. Templomi énekekben, jiddis népdalokban, a héberhez hű tömegekben, az ősi bibliai énekformákat is megőrizve élt ez a muzsika anélkül, hogy értő kezek hozzányultak volna. A zsidó zene néhány évtizedes újjászületése már felbecsülhetetlen kincseket tárt fel ebből a népzeneből. A jiddis dalgyűjtemények nyújtottak módot ma élő, nagy zeneszerzőinknek a zsidó műzene megteremtésére. A lengyel-orosz zsidó tömegek dalköltészetétől az arab hatásokat mutató yemenitádalokig, a jiddis népzene és az arab muzsika kölcsönhatásából született különös palesztinai népdalig a zsidó népzenenek dus anyaga áll a kutató rendelkezésére és a zsidó kutató és zeneszerző hiva-

tása ezt a dus anyagot művészi feldolgozásban a zeneértő közönség és a zenekultura számára átmenteni.

De más irányban is tág lehetőség nyílik a zsidó zene művelésére. A hagyományos vallásos zsidó életmód, a templom kultusza számtalan vallásos népéneket fakasztott a zsidó nép lelkéből. A csodálatos szépségű chasszid melódiák feldolgozása — kellő módon — ugyszólván még meg sem történt. Holott a chasszid dal a bibliai zenének és a jiddis népdalnak sajátos, mély keveréke, mely talán a legtisztább megnyilatkozása a zsidó népléleknek. Ezeknek a kiaknázhatatlanul dus kincseknek a feltárása vár a legközelebbi jövőben a zsidó zene művelőire és ezzel a munkával tudják bekapcsolni az elevenen lüktető zsidó társadalmi életbe a zsidó művészetet, a népi művészetet: a zsidó muzsikát.

Gyakorlati tennivalók

Az ardeali zsidóság kulturélete a zsidó zeneművelés szempontjából igen szomorúan fest. Ugyszólván az elején kell itt kezdeni mindent. Elszomorító, hogy a zsidó műzene, mennyire ismeretlen a zsidó közönség körében. A mi viszonyaink között a legfontosabb probléma, hogy hol is kezdjük az építőmunkát. A tennivaló ezen a téren rengeteg, jöllehet néhány transsyilvániai város zsidósága már hozzálátott ehhez a munkához. Különböző városok Goldmark zenetársaságai, zenekarai és dalárdái elismerésreméltó színvonalra emelkedtek. Jogos az az elv, hogy zenekari kultura az európai klasszicizmus művelése nélkül elképzelhetetlen, de viszont nem túlzott nacionalizmus az a követelés, hogy ezekben a zenekarokban a népi zene is érvényesüljön. Ne vágjunk azonban a dolgok elé. A nagy tömegeket is átfogó egészséges kulturpolitikára van szükség, mely magába ölelje a zenei feladatokat is, ahogyan azt a németek és a magyarok is megkezdték. Ezért, talán nem tűnik feloktalan sietségnek, ha már itt teszünk néhány gyakorlati javaslatot. A legsürgősebb teendők, szerintünk, a következők:

1. Transsyilvániai zsidó zeneszövetség megszervezése, esetleg a Goldmark zene- és énekkarok keretében.
2. Az itteni zsidó zeneszerzők, előadóművészek, énekesek és zenetanítók megszervezése.
3. A zsidó rendezvények zenei műsorának egységes, központi irányítása.
4. A zsidó népdal felvétele és tudományos feldolgozása azokon a vidékeken, ahol nagyobb zsidó tömegek élnek zárt közösségekben.
5. Énekkari karmestereket képző tanfolyamok szervezése, a kontárság leküzdése végett.
6. Zsidó népdalok olcsó és népszerű kiadása különös tekintettel ifjúsági szervezetek, valamint a zsidó iskolák szükségleteire.
7. A zsidó zenekarok és énekkarok vidéki körutjai zsidó műsorral.
8. A zsidó zenetanítók anyagi helyzetének tisztázása és társadalmi támogatása az egyesületbe való beszerzésük révén.
9. Külföldi mintára tehetségversenyek rendezése, anyagi és erkölcsi díjazással.
10. Uj tehetségek támogatása.

esztendőben pályázat kiírása zsidó művek komponálására. 11. Megszervezendő az ardeali zsidó muzsikások kongresszusa, előadásokkal hangversenyekkel egybekötve.

Nem állítjuk, hogy ezzel a néhány javaslattal az itteni zsidóság zenei életének minden problémáját kimerítettük volna. Annyira nincsen még semmink, hogy megoldásra váró problémák majd csak akkor merülnek fel, amikor a szervezés munkája megindul. Kezet kell nyújtanunk egymásnak és erőnket nem az elefántcsonttorony magányában elpazarolni, mert felelősek vagyunk az egész zsidóság előtt, s mindazt, ami a legjobb bennünk, népi közösségünknek kell, hogy áldozzuk.

Natasának.

Győztes Májse.

Barokk Sándor

Rejtek és fenségek sít Zsidi Péter és Zoltán

Molto Ritmico
pp
Allegro ma non troppo
gliss
gliss
73
SVELTO
pp
cresc.

Handwritten musical score for piano, consisting of six systems of staves. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, beams, and dynamic markings. The score is written in a single system with multiple staves, likely for a piano with multiple voices or a specific arrangement. The handwriting is in ink on aged paper.

Dynamic markings and performance instructions include:

- mf* (mezzo-forte) at the top right of the first system.
- pp* (pianissimo) at the beginning of the sixth system.
- staccato* (staccato) at the beginning of the sixth system.
- gliss.* (glissando) above the sixth system.

The score features complex rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes, and uses various musical notations such as beams, slurs, and accidentals to indicate pitch and rhythm. The paper shows signs of age, including discoloration and some wear.

